

Ane Kirstine Brandt og Sigrid La Cour Sonne (red.)

En verden til forskel. Religionsmøder og religionsteologi i et mangfoldigt samfund, 2025. København: Eksistensen.

Religionsteologi er en forholdsvis ny fagdisciplin i Danmark. I takt med at Danmark udvikler sig fra at være et homogent samfund med en i religions-teologisk henseende homogen evangelisk-luthersk folkekirke til at blive et religiøst mangfoldigt samfund vokser interessen for at arbejde med teologi-ens og folkekirkens tematikker ud fra et religionsteologisk perspektiv.

Religionsteologi har også i varierende grad vundet indpas på de teologiske uddannelser. På Aarhus Universitet har religionsteologi i mere end 20 år været en fast bestanddel af den teologiske bacheloruddannelse.

Folkekirke & Religionsmøde er en af de officielle folkekirkelige organisationer, der gennem årene mest vedvarende har arbejdet med religionsteologien. Det seneste resultat af indsatsen foreligger i bogen *En verden til forskel*.

Redaktørerne forklarer titlen med en henvisning til maleren Valdemar Andersens maleri af Jesus, der møder Nikodemus, og som findes på Diakonissestiftelsen på Frederiksberg.

Jesus er fremstillet som en nordisk arketype med den lange, flade nordiske næse, men Nikodemus er skildret som en jødisk karikatur med den buede jødiske næse. De to næser vidner om en lang kristen tradition for anti-judaisme og antisemitisme.

Andersens maleri, som pryder forsiden på den smukke og veltilrettelagte bog, illustrerer redaktørernes pointe om, at ét er andetgørelsen af "de andre", noget andet er at ignorere og usynliggøre dem i den religiøse og teologiske praksis.

Religionsteologi bestemmes derfor som en nødvendig agtelse i al teologi for den anden og det andet, fordi det gør en verden til forskel, om vi usynliggør de andre.

Med dette udgangspunkt giver det god mening at invitere repræsentanter for teologiens forskellige fagdiscipliner til at bidrage med hver deres perspektiv på de udvalgte cases, som omhandler forskellige hverdagshændelser, hvor møder med mennesker med anden tro eller andet livssyn finder sted.

Der er praktisk teologiske overvejelser ved blandt andre Kirstine Helboe Johansen og Mikkel Gabriel Christoffersen. De undersøger dels spændingsfeltet mellem folkekirke og folkeskole i forbindelse med afholdelse af skolens juleafslutning i kirken, dels religionsteologiske aspekter ved dåbsamtalen inden for rammerne af en åben folkekirke bestående af mennesker med forskellige religiøse identiteter.

Andre artikler af bl.a. Gitte Buch-Hansen og Birgitte Graakjær Hjorth drøfter meget indsigtsfuldt forskellige nytestamentlige problemstillinger omkring de dødes tilstand mellem sidste åndedrag og kødets opstandelse samt relationen mellem Biblen og Koranen som hellig skrift.

Flere artikler kredser om forholdet mellem folkekirkens teologiske centrum og periferi. Hvor åben og imødekommende kan folkekirken være organisatorisk og teologisk i mødet med mennesker, der ikke på forhånd deler den evangelisk-lutherske tro? Det involverer ekklesiologiske overvejelser, som Michael Agerbo Mørch kommer ind på, og mere fundametalteologiske overvejelser om, hvad ret tro er, sådan som Johanne Stubbe Teglbjærg Kristensen behandler emnet indgående gennem en læsning af centrale elementer i Paul Tillichs religionsteologi.

Blandt de dogmatiske emner er også opfattelsen af nadverteologien og nadverens praksis. I den forbindelse analyserer Bo Kristian Holm religionsmødet som teologisk og liturgisk udfordring i folkekirkens nadverpraksis med inddragelse af en overvejelse om nadverens flermedialitet.

Pointen er, at nadveren kan kommunikere imod sin teologiske hensigt ved at nægte deltagere med en anden tro i en gudstjeneste at deltage i nadveren. Holm peger på betydningen af den pastorale individuelle samtale, hvor der lyttes til de religiøse forestillinger, som har bragt den pågældende til kirke, så kirkens tro på den nådige Gud kan stå entydigt klart for enhver, som kommer til den.

Claudia Welz analyserer de teologiske og erkendelsesteoretiske problemstillinger i religionsdialogen i anledning af en luthersk-muslimsk vielse i folkekirken. Hun betoner, at religionsmødet er en lytteøvelse, hvor vi også stiller os åben i bønner over for den Gud, som altid har åbenbaret sig, og altid vil åbenbare sig på tværs af religioner og konfessioner. Frelsen kan således ifl. Welz ikke begrænses til kun én religion, selvom den ifølge den kristne tro formidles tydeligst i kristendommen.

Det vil Anna Vind være uenig i, hvis man forstår konsekvensen af hendes artikel om religionsmøder ved begravelsen. Her inddrager hun Niklas Luhmanns opfattelse af religion som systemteoretisk kommunikation og når frem til den konklusion, at man ikke bør sammenblande islam og kristendom som to forskellige kommunikationssystemer ved fx at læse en muslimsk bøn ved en kristen kvindes begravelsen.

Det hører med til bogens fortjeneste, at der også inddrages erfaringer fra udlandet. Jakob Wirén undersøger religionsteologiens teologi og praksis ud fra erfaringerne fra de omkring 20 interreligiøse råd, der findes på lokalt plan i Sverige. På den baggrund udleder han en række vejledende principper, som er med til at skabe rum for et religionsmøde, der respekterer religionernes forskellige trosstrukturer.

Helene Egnells afslutningsartikel koncentrerer sig om religionsteologien i mødet med åndeligt søgende. Hendes empiriske undersøgelse af forholdene i den svenske kirke understreger, at kirkerummet får en særlig betydning for mennesker, der er det, som kan kaldes for "religiøst søgende". Kirkerummet kommunikerer på en særlig måde og er med til at gøre kirken til et evangelisk lysthus.

Ovenstående yder kun *En verden til forskel* en besked en retfærdighed. Der er tale om en gennemarbejdet antologi med væsentlige teologiske betragtninger og empiriske undersøgelser, som er med til at kaste lys over indholdet og nødvendigheden at arbejde religionsteologisk. Bogens kapitler er meget forskellige, men bliver holdt sammen af den case-orienterede tilgang.

Peter Lodberg